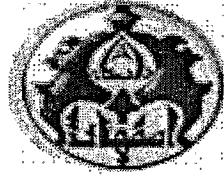

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

١١٤٩٩٤

دانشگاه اصفهان

دانشکده علوتربیتی و روانشناسی

گروه روان شناسی

پایان نامه ی دکتری رشته ی روان شناسی

هنجاریابی مقدماتی آزمون نپسی (NEPSY) و اثر بخشی مداخلات زودهنگام

بر توانبخشی کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب - روان شناختی / تحولی

پیش از دبستان

استادان راهنما:

دکتر مختار ملک پور

دکتر حسین مولوی

استادان مشاور:

دکتر حمید رضا عریضی

دکتر شعله امیری

تسبیح برکات

پژوهشگر:

احمد عابدی

آذرماه ۱۳۸۷

۱۱۴۹۹۶

کلیه حقوق مادی مترتب بر نتایج مطالعات . ابتکارات
ونوآوری های ناشی از تحقیق موضوع این پایان نامه
متعلق به دانشگاه اصفهان است.

دانشگاه اصفهان
دانشکده علوم تربیتی و روانشناسی
گروه روانشناسی

پایان نامه‌ی دکتری رشته‌ی روانشناسی آقای احمد عابدی

تحت عنوان

هنجاریابی مقدماتی آزمون نپسی (NEPSY) و اثر بخشی مداخلات زودهنگام

بر توانبخشی کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب - روان شناختی / تحولی

پیش از دبستان

در تاریخ ۸۷/۹/۲۰ توسط هیأت داوران زیر بررسی و با درجه عالی به تصویب نهایی رسید.

امضاء	با مرتبه‌ی علمی استاد	دکترمختار ملک پور	استادان راهنمای پایان نامه
امضاء	با مرتبه‌ی علمی استاد	دکتر حسین مولوی	
امضاء	با مرتبه‌ی علمی استادیار	دکتر حمیدرضا عریضی	استادان مشاور پایان نامه
امضاء	با مرتبه‌ی علمی استادیار	دکتر شعله امیری	
امضاء	با مرتبه‌ی علمی استادیار	دکتر حمیدظاهر نشاط دوست	استادان داورداخل گروه
امضاء	با مرتبه‌ی علمی استادیار	دکتر کریم عسگری	
امضاء	با مرتبه‌ی علمی استاد	دکتر محمدخیر	استادان داور خارج از گروه
امضاء	با مرتبه‌ی علمی استادیار	دکتر سیما شهیم	
امضای مدیر گروه			

تقدیر و سپاسگزاری

سپاس خدا را که در تمام لحظه‌ها سرزندگی از لطف بیقران و برانتها بی‌بهرمنده بوده
ام و توان و فرصت آموختن آموزه‌های از دانش هر چند اندک را برایم فراهم آورده است.
و بعد از استیفا راهنما آقایان دکتر مضار ملک پور و دکتر صبح مولو که همواره با رویر گشاده
اینجانب را پذیرا بودند و با راهنمایی‌ها را از شنیدم را یار نمودند، و از استیفا که در اینج
پژوهش از مشاوره‌ها سودمند آنگها بهره برده ام آقا دکتر حمید رضا عریفی و خانم دکتر
شعله امیرر سپاسگزاری و قدردانی می‌کنم. همچنین از شرکت کنندگان در پژوهش مر بیخ مر آنز
پیشریستانر، کودخان فردسال و والدین آخان، دانشجویان کارشناس ارشد روانشناسی و مشاوره و
دوستان عزیزر که در اجرا اینج پژوهش به اینجانب کمک نمودند تشکر و قدردانی می‌گردد و از
خداوند سبحان بر آنگها آرزو می‌شود کامر و سرزندگی خواستارم.

احمد عابدی

آذر ماه ۱۳۸۷

تقدیم

تقدیم به سه گل زندگی ام :

مریم

نیلو فر

نسترن

چکیده

هدف پژوهش حاضر هنجاریابی آزمون نپسی (NEPSY) و اثر بخشی مداخلات زودهنگام بر توانبخشی کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب - روان شناختی/تحوالی پیش از دبستان شهر اصفهان است. پژوهش حاضر، در دو محور انجام گرفت: محور اول، هنجاریابی آزمون نپسی بود که در این محور پایایی، روایی، تهیه نمرات تراز و رتبه-های درصدی آزمون مورد بررسی قرار گرفت. در محور دوم، اثربخشی مداخلات زودهنگام عصب-روانشناختی در توانبخشی کارکردهای اجرایی / توجه، زبان، کارکردهای حسی - حرکتی، پردازش بینایی - فضایی، حافظه و یادگیری کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب-روانشناختی/تحوالی در ۵ فرضیه متناسب با حیطه های آزمون نپسی مورد بررسی قرار گرفت. در محور اول از روش تحقیق توصیفی و در محوردوم از روش پژوهش آزمایشی استفاده گردید. جامعه آماری شامل کودکان ۴-۶ سال مراکز پیش دبستانی شهر اصفهان بودند. به منظور انجام پژوهش، تعداد ۵۰۰ کودک پیش دبستانی از میان مراکز پیش دبستانی شهر اصفهان به شیوه نمونه گیری تصادفی خوشه ای چند مرحله ای انتخاب و فرآیند هنجاریابی بر روی آنان انجام گردید. پس از هنجاریابی آزمون ۴۰ نفر از کودکان که پایین ترین عملکرد را در آزمون نپسی داشتند، به طور تصادفی در دو گروه آزمایش و کنترل گمارده شدند (گروه آزمایش ۲۰ نفر و گروه کنترل ۲۰ نفر). سپس گروه آزمایش تحت مداخلات عصب-روانشناختی زودهنگام قرار گرفتند. داده های حاصل از پژوهش با روش های تحلیل عوامل، تحلیل مانوا و تحلیل کواریانس مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. یافته های پژوهش نشان داد آزمون نپسی از پایایی و روایی بالایی در تشخیص کودکان با ناتوانی های عصب - روانشناختی/تحوالی برخوردار می باشد. ضرایب پایایی بازآزمایی آزمون نپسی، در دامنه ای از ۰/۶۵ تا ۰/۹۶ و ضرایب پایایی به روش آلفای کرونباخ (همسانی درونی) نیز دارای دامنه ای از ۰/۸۶ تا ۰/۹۳ بدست آمد. همچنین تحلیل عوامل، ۵ حیطه آزمون نپسی را تایید نمود (این ۵ عامل جمعا ۶۶/۰۱ واریانس آزمون را تبیین می نمایند). در محور دوم، نتایج پژوهش نشان داد مداخلات عصب - روانشناختی زودهنگام بر توانبخشی کارکردهای اجرایی / توجه، زبان، کارکردهای حسی - حرکتی، پردازش بینایی - فضایی، حافظه و یادگیری کودکان با ناتوانی های عصب - روانشناختی/تحوالی موثر می باشد ($p \leq 001$).

کلید واژه ها: هنجاریابی، آزمون نپسی، ناتوانی های یادگیری عصب - روان شناختی/تحوالی، کارکردهای اجرایی / توجه، زبان، کارکردهای حسی - حرکتی، پردازش بینایی - فضایی، حافظه و یادگیری.

فهرست مطالب

عنوان	صفحه
فصل اول: کلیات پژوهش	
۱-۱- مقدمه	۱
۲-۱- بیان مسأله	۳
۳-۱- اهمیت و ارزش پژوهش	۷
۴-۱- کاربرد نتایج پژوهش	۸
۵-۱- اهداف پژوهش	۹
۱-۵-۱- اهداف کلی	۹
۲-۵-۱- اهداف اختصاصی	۹
۶-۱- سؤال ها و فرضیه های پژوهش	۱۰
۷-۱- تعریف مفاهیم و متغیرها	۱۱
۱-۷-۱- تعریف مفهومی متغیرها	۱۱
۲-۷-۱- تعریف عملیاتی متغیرها	۱۳
فصل دوم : پیشینه پژوهش	
۱-۲- بخش اول: ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی/ تحولی	۱۶
۱-۱-۲- تعریف ناتوانی های یادگیری	۱۶
۲-۱-۲- ویژگی های کودکان با ناتوانی های یادگیری	۱۷
۳-۱-۲- طبقه بندی ناتوانی های یادگیری	۲۰
۴-۱-۲- عصب روان شناسی ناتوانی های یادگیری	۲۳
۵-۱-۲- ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی/ تحولی	۲۵
۱-۵-۱-۲- اختلالات بیولوژیکی و ژنتیکی	۲۶
۲-۵-۱-۲- اختلالات ادراکی - حرکتی	۲۷
۳-۵-۱-۲- اختلالات در پردازش ادراک شنیداری	۳۱
۴-۵-۱-۲- اختلالات در پردازش ادراک بینایی	۳۳

عنوان	صفحه
۲-۱-۵-اختلالات حافظه.....	۳۶
۲-۱-۵-۶-اختلالات توجه.....	۴۰
۲-۱-۵-۷-نقص در کارکردهای اجرایی.....	۴۴
۲-۲-بخش دوم : مداخله زود هنگام.....	۴۸
۲-۲-۱-تاریخچه مداخله زود هنگام.....	۴۸
۲-۲-۲-مداخله زود هنگام چیست.....	۴۹
۲-۲-۳-اهداف مداخله زود هنگام.....	۵۱
۲-۲-۴-تشخیص و مداخله زود هنگام کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب - روان شناختی/ تحولی در پیش از دبستان.....	۵۳
۲-۲-۵-راهبردهای تشخیص و مداخله زود هنگام کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب - روان شناختی/ تحولی در مراکز پیش از دبستان.....	۵۶
۲-۲-۶-فرآیند تشخیص زود هنگام کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی/ تحولی ..	۶۰
۲-۲-۷-زمینه های تشخیص زود هنگام کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب - روان شناختی/ تحولی.....	۶۴
۲-۲-۸-مؤلفه های تشخیص و مداخله ی زود هنگام کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی/ تحولی.....	۶۵
۲-۲-۹-برنامه های آموزش زود هنگام برای کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب - روان شناختی/ تحولی.....	۶۶
۲-۳-بخش سوم : معرفی آزمون نپسی.....	۷۰
۲-۳-۱-آزمون نپسی.....	۷۰
۲-۳-۲-اهداف و کاربردهای آزمون نپسی.....	۷۱
۲-۳-۳-مبانی نظری ارزیابی های آزمون نپسی.....	۷۳
۲-۳-۴-حیطه های آزمون نپسی.....	۷۴
۲-۳-۵-کارکردهای اجرایی/ توجه.....	۸۰
۲-۳-۶-زبان.....	۸۲

عنوان

صفحه

۸۴	۲-۳-۷- کارکردهای حسی- حرکتی
۸۶	۲-۳-۸- پردازش بینایی - فضایی
۸۸	۲-۳-۹- حافظه و یادگیری
۹۱	۲-۳-۱۰- ساخت و هنجاریابی آزمون نپسی
۹۳	۲-۳-۱۱- روایی و پایایی آزمون نپسی
۹۷	۲-۴-۴- بخش چهارم : پیشینه تحقیقاتی
	۲-۴-۱- تحقیقات مربوط به آزمون نپسی و تشخیص و مداخله زود هنگام ناتوانی های یادگیری
۹۷	عصب روانشناختی/ تحولی
۱۱۰	۲-۴-۲- جمع بندی

فصل سوم: روش

۱۱۴	۳-۱- روش تحقیق
۱۱۵	۳-۲- جامعه آماری
۱۱۶	۳-۲-۱- روش و طرح نمونه گیری
۱۱۶	۳-۲-۲- حجم نمونه
۱۱۸	۳-۳- ابزارهای تحقیق
۱۱۸	۳-۳-۱- آزمون عصب روان شناختی نپسی
۱۲۰	۳-۳-۱- نمره گذاری و تفسیر حیطه های نپسی و خرده آزمون های آن
۱۲۸	۳-۳-۲- پایایی آزمون نپسی
۱۲۹	۳-۳-۳- روایی آزمون نپسی
۱۲۹	۳-۳-۲- مقیاس هوش کودکان پیش از دبستان وکسلر
۱۳۰	۳-۳-۳- فهرست وارسی نشانه های ناتوانیهای یادگیری کودکان خردسال پیش از دبستان
۱۳۰	۳-۴- شیوه انجام پژوهش
۱۳۰	۳-۴-۱- محور اول: هنجاریابی

- ۳-۴-۲- محور دوم : مداخلات زود هنگام عصب - روان شناختی..... ۱۳۲
- ۳-۵-۵- روش های تجزیه و تحلیل آماری..... ۱۳۸
- ۳-۵-۱- روش های آماری برای بررسی پایایی..... ۱۳۸
- ۳-۵-۲- روش های آماری برای بررسی روایی..... ۱۳۸
- ۳-۵-۳- روش های آماری برای تهیه جداول هنجار..... ۱۳۸
- ۳-۵-۴- روش های آماری برای مداخله عصب - روان شناختی..... ۱۳۸

فصل چهارم: نتایج پژوهش

- مقدمه ۱۳۹
- محور اول: هنجاریابی ۱۳۹
- ۴-۱- سؤال پژوهشی اول: میزان پایایی آزمون نپسی برای کودکان پیش از دبستان چقدر است؟
..... ۱۴۰
- ۴-۲- سؤال پژوهشی دوم: میزان روایی سازه آزمون نپسی برای کودکان پیش از دبستان چقدر است؟
..... ۱۴۳
- ۴-۳- سؤال پژوهشی سوم: میزان روایی همزمان آزمون نپسی برای کودکان پیش از دبستان چقدر است؟
..... ۱۴۶
- ۴-۴- سؤال پژوهشی چهارم: میزان روایی تشخیصی آزمون نپسی برای کودکان پیش از دبستان چقدر است؟
..... ۱۴۷
- ۴-۵- نمره های استاندارد (تراز)..... ۱۵۴
- ۴-۳- محور دوم : مداخلات عصب - روان شناختی ۱۷۰

فصل پنجم : بحث و نتیجه گیری

- ۵-۱- مقدمه ۱۷۷
- ۵-۲- میزان پایایی آزمون نپسی برای کودکان پیش از دبستان چقدر است؟ ۱۷۸
- ۵-۳- میزان روایی سازه آزمون نپسی برای کودکان پیش از دبستان چقدر است؟ ۱۷۹

- ۴-۵- میزان روایی همزمان آزمون نپسی برای کودکان پیش از دبستان چقدر است؟ ۱۸۰
- ۵-۵- میزان روایی تشخیصی آزمون نپسی برای کودکان پیش از دبستان چقدر است؟ ۱۸۱
- ۶-۵- نمرات تراز ورتبه های درصدی آزمون نپسی برای کودکان پیش از دبستان چقدر است؟ ۱۸۳
- ۷-۵- مداخلات عصب - روان شناختی زود هنگام ۱۸۶
- ۸-۵- کاربردهای پژوهش ۱۹۳
- ۹-۵- محدودیت های پژوهش ۱۹۴
- ۱۰-۵- پیشنهادهای پژوهش ۱۹۵
- منابع و مأخذ ۱۹۶

فهرست جدول‌ها

عنوان	صفحه
جدول ۱-۲ فهرست ابعاد مختلف عملکرد حافظه.....	۳۹
جدول ۲-۲ نشانه های تشخیص زود هنگام کودکان با ناتوانی های یادگیری.....	۵۹
جدول ۳-۲ برنامه های مداخله ای زود هنگام برای مربیان پیش دبستان.....	۵۹
جدول ۴-۲ توصیف خرده آزمون ها و حیطه های آزمون نپسی در کارکردهای اجرایی/ توجه.....	۷۵
جدول ۵-۲ توصیف خرده آزمون ها و حیطه های آزمون نپسی در زبان.....	۷۶
جدول ۶-۲ توصیف خرده آزمون ها و حیطه های آزمون نپسی در کارکردهای حسی - حرکتی.....	۷۷
جدول ۷-۲ توصیف خرده آزمون ها و حیطه های آزمون نپسی در پردازش دیداری- فضایی.....	۷۸
جدول ۸-۲ توصیف خرده آزمون ها و حیطه های آزمون نپسی در حافظه یادگیری.....	۷۹
جدول ۹-۲ ضرایب پایایی به روش باز آزمایی حیطه ها و خرده آزمونهای نپسی برای کودکان سنین ۴-۶ سال.....	۹۳
جدول ۱۰-۲ ضرایب همبستگی بین حیطه های آزمون نپسی و هوش کلامی، هوش عملی و هوش کلی مقیاس هوش کودکان پیش از دبستان و کسلر.....	۹۴
جدول ۱۱-۲ ضرایب همبستگی بین حیطه های آزمون نپسی و مجموعه آزمون عصب-روانشناختی بنتون.....	۹۴
جدول ۱۲-۲ ضرایب همبستگی بین حیطه های آزمون نپسی و آزمون رشد روانی - حرکتی آزمون بیلی.....	۹۴
جدول ۱-۳ جامعه آماری پژوهش بر حسب ناحیه آموزشی و جنس.....	۱۱۵
جدول ۲-۳ تعداد مراکز پیش از دبستان استان اصفهان به تفکیک ناحیه آموزشی و جنس.....	۱۱۵
جدول ۳-۳ حجم نمونه در هر گروه سنی جهت هنجاریابی ومداخله زود هنگام عصب روان -شناختی مبتنی بر آزمون نپسی.....	۱۱۶
جدول ۴-۳ ویژگی های دموگرافیک سن، تحصیلات و شغل والدین کودکان شرکت کننده در تحقیق.....	۱۱۷
جدول ۵-۳ ضرایب پایایی به روش بازآزمایی حیطه ها و خرده آزمون های نپسی برای کودکان سنین ۴-۶ سال.....	۱۲۸

- جدول ۳-۶ ضرایب همبستگی بین حیطة های آزمون نپسى و هوش کلامى، هوش عملى و هوش کلی
مقیاس هوش کودکان پیش از دبستان و کسلر..... ۱۲۹
- جدول ۳-۷ حیطة ها و خرده مقیاس های هر حیطة متناسب با سن آزمودنی ها ۱۳۱
- جدول ۳-۸ خلاصه جلسات آموزش مداخلات زود هنگام عصب- روان شناختی بر توانبخشی
کارکردهای اجرایی / توجه گروه آزمایش ۱۳۳
- جدول ۳-۹ خلاصه جلسات آموزش مداخلات زود هنگام عصب- روان شناختی بر توانبخشی زبان در
گروه آزمایش ۱۳۴
- جدول ۳-۱۰ خلاصه جلسات مداخلات زود هنگام عصب - روان شناختی بر توانبخشی کارکردهای
حسی - حرکتی گروه آزمایش ۱۳۵
- جدول ۳-۱۱ خلاصه جلسات مداخلات زود هنگام عصب - روان شناختی برای توانبخشی پردازش
بینایی - فضایی گروه آزمایش ۱۳۶
- جدول ۳-۱۱ خلاصه جلسات مداخلات زود هنگام عصب - روان شناختی برای توانبخشی حافظه
ویادگیری گروه آزمایش ۱۳۷
- جدول ۴-۱ ضرایب پایایی به روش باز آزمایی حیطة ها و خرده آزمون های آزمون نپسى بر روی
کودکان ۴-۵ سال ۱۴۰
- جدول ۴-۲ ضرایب پایایی به روش باز آزمایی حیطة ها و خرده آزمون های آزمون نپسى بر روی
کودکان ۵-۶ سال ۱۴۱
- جدول ۴-۳ ضرایب پایایی به روش آلفای کرونباخ بر روی کودکان ۴-۵ سال ۱۴۲
- جدول ۴-۴ ضرایب پایایی به روش آلفای کرونباخ بر روی کودکان ۵-۶ سال ۱۴۲
- جدول ۴-۵ آزمون کفایت حجم نمونه و کروییت بارتلت ۱۴۴
- جدول ۴-۶ بارهای عامل ۲۵ خرده آزمون نپسى در روش مایل ۱۴۵
- جدول ۴-۷ ضرایب همبستگی بین آزمون های هوشی و کسلر پیش دبستانی و آزمون عصب- روان
شناختی نپسى به عنوان شواهدی برای روایی همزمان ۱۴۶
- جدول ۴-۸ میانگین و انحراف معیار دو گروه کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب- روان شناختی /
تحولی و عادی در حیطة ها و خرده آزمون های نپسى ۱۴۸

عنوان

صفحه

- جدول ۹-۴ نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) تفاوت دو گروه کودکان با ناتوانی یادگیری عصب-روانشناختی/ تحولی و عادی در حیطه کارکردهای اجرایی/ توجه.....۱۴۹
- جدول ۱۰-۴ نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) تفاوت دو گروه کودکان با ناتوانی یادگیری عصب - روانشناختی/ تحولی و عادی در خرده آزمون های حیطه کارکردهای کارکردهای اجرایی/ توجه..... ۱۴۹
- جدول ۱۱-۴ نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) تفاوت دو گروه کودکان با ناتوانی یادگیری عصب - روان شناختی / تحولی و عادی در حیطه کارکردهای زبان..... ۱۵۰
- جدول ۱۲-۴ نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) تفاوت دو گروه کودکان با ناتوانی یادگیری عصب روانشناختی / تحولی و عادی در خرده آزمون های حیطه زبان..... ۱۵۰
- جدول ۱۳-۴ نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) تفاوت دو گروه کودکان با ناتوانی یادگیری روانشناختی /تحولی و عادی حیطه کارکردهای حسی حرکتی..... ۱۵۱
- جدول ۱۴-۴ نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) تفاوت دو گروه کودکان با ناتوانی یادگیری روانشناختی /تحولی و عادی در خرده آزمون های حیطه کارکردهای حسی حرکتی..... ۱۵۱
- جدول ۱۵-۴ نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) تفاوت دو گروه کودکان با ناتوانی یادگیری روانشناختی /تحولی و عادی حیطه پردازش بینایی - فضایی..... ۱۵۲
- جدول ۱۶-۴ نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) تفاوت دو گروه کودکان با ناتوانی یادگیری روانشناختی /تحولی و عادی در خرده آزمون های حیطه پردازش بینایی - فضایی..... ۱۵۲
- جدول ۱۷-۴ نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) تفاوت دو گروه کودکان با ناتوانی یادگیری روانشناختی /تحولی و عادی حیطه پردازش حافظه و یادگیری..... ۱۵۳
- جدول ۱۸-۴ نتایج آزمون تحلیل واریانس چند متغیره (مانوا) تفاوت دو گروه کودکان با ناتوانی یادگیری روانشناختی /تحولی و عادی در خرده آزمون های حیطه حافظه و یادگیری..... ۱۵۳
- جدول ۱۹-۴ آزمون کلموگروف- اسمیرنف برای فرض نرمال حیطه های آزمون های نپسی..... ۱۵۵
- جدول ۲۰-۴ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز شده از ۰-۰ تا ۴-۳۰-۵-۴..... ۱۵۶
- جدول ۲۱-۴ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز شده از ۰-۰ تا ۴-۳۰-۵-۴..... ۱۵۷
- جدول ۲۲-۴ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز شده از ۰-۰ تا ۴-۶-۰-۴ تا ۱۱-۳۰-۴..... ۱۵۸

عنوان

صفحه

جدول ۴-۲۳ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز شده از ۴-۶-۰ تا ۴-۱۱-۳۰.....	۱۵۹
جدول ۴-۲۴ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز شده ۵-۰-۰ تا ۵-۳۰-۵.....	۱۶۰
جدول ۴-۲۵ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز شده ۵-۰-۰ تا ۵-۱۱-۰.....	۱۶۱
جدول ۴-۲۶ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز شده ۵-۶-۰ تا ۵-۱۱-۳۰.....	۱۶۲
جدول ۴-۲۷ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز شده از ۵-۶-۰ تا ۵-۱۱-۳۰.....	۱۶۳
جدول ۴-۲۸ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز و رتبه درصدی حیطه کارکردهای اجرایی / توجه	۱۶۴
جدول ۴-۲۹ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز و رتبه درصدی حیطه زبان	۱۶۵
جدول ۴-۳۰ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز و رتبه درصدی حیطه کارکردهای حسی حرکتی	۱۶۶
جدول ۴-۳۱ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز و رتبه درصدی حیطه پردازش بینایی - فضایی ..	۱۶۷
جدول ۴-۳۲ تبدیل نمرات خام به نمرات تراز و رتبه درصدی حیطه حافظه و یادگیری	۱۶۸
جدول ۴-۳۳ نمره های خام معادل رتبه های درصدی حیطه های کارکردهای اجرایی / توجه ، زبان، کارکردهای حسی - حرکتی ، پردازش بینایی- فضایی ، حافظه و یادگیری	۱۶۹
جدول ۴-۳۴ پیش فرض همسانی واریانس ها برای پنج فرضیه مربوط به مداخلات زود هنگام عصب - روان شناختی در پنج حیطه (آزمون لوین).....	۱۷۰
جدول ۴-۳۵ میانگین های برآورده شده قبل از کنترل پیش آزمون و تعدیل شده پس از کنترل پیش آزمون پنج حیطه آزمون نپسی.....	۱۷۰
جدول ۴-۳۶ خلاصه نتایج کواریانس مربوط به تاثیر مداخله زود هنگام عصب - روان شناختی بر توانبخشی کارکردهای اجرایی / توجه کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی / تحولی	۱۷۱
جدول ۴-۳۷ خلاصه نتایج تحلیل کواریانس مربوط به تاثیر مداخله زود هنگام عصب روان شناختی بر توانبخشی و بهبود زبان کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی / تحولی.....	۱۷۲
جدول ۴-۳۸ خلاصه نتایج تحلیل کواریانس مربوط به تاثیر مداخله زود هنگام عصب- روان شناختی بر توانبخشی کارکردهای حسی حرکتی کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب- روان شناختی / تحولی	۱۷۳

جدول ۳۹-۴ خلاصه نتایج تحلیل کواریانس مربوط به تاثیر مداخله زود هنگام عصب- روان شناختی بر توانبخشی پردازش بینایی- فضایی کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی / تحولی ۱۷۴

جدول ۴۰-۴ خلاصه نتایج تحلیل کواریانس مربوط به تاثیر مداخله زود هنگام عصب روان شناختی بر توانبخشی حافظه و یادگیری کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی / تحولی ۱۷۵

فصل اول

کلیات

۱-۱ مقدمه

تشخیص و مداخله زود هنگام^۱ برای کودکان خردسال در معرض ابتلا به ناتوانی های یادگیری، مقوله ای جدید در حوزه ناتوانی های یادگیری است. کمیته مشترک ناتوانی های یادگیری (NJCLD)^۲، براساس، یافته های پژوهشی از زمان انتشار اولین مقاله در سال ۱۹۸۵ تحت عنوان «ناتوانی های یادگیری و کودک پیش دبستانی»، اصطلاح ناتوانی های یادگیری کودکان خردسال^۳ یا «ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی/ تحولی^۴ را به کار برد و قوانینی برای تشخیص و مداخله زود هنگام این کودکان تصویب نمود (گارتلند و استروس نیدر^۵، ۲۰۰۷). امروزه تشخیص و مداخله زود هنگام برای کودکان در معرض خطر ناتوانی های یادگیری مورد تأکید می باشد (لرنر^۶، ۲۰۰۳، لرنر، لونتال، ایگان^۷، ۲۰۰۳). از جمله ارزش های تشخیص و مداخله زود هنگام ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی/ تحولی در کودکان پیش از دبستان این است که پایه ای را برای یادگیری بعدی به وجود می آورد و می تواند تجربیات تحصیلی آینده را برای کودکان در معرض خطر ابتلا به ناتوانی یادگیری به وجود آورد. همچنین در صورتی که بتوان کودکان با ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی/ تحولی را در سال های اولیه خردسالی تشخیص داد موقعیت و فرصتی برای برنامه های مداخله زود هنگام به وجود می آید.

-
- 1 - Early Identification and Intervention
 - 2 - National Joint Committee on Learning Disabilities
 - 3 - Neuropsychological / Developmental Learning Disabilities
 - 4 - Gartlan & Strosnider
 - 5 - Lerner
 - 6 - Lerner, Lowenthal & Egan

کرک، گالاگر، آناستازیو و کلمن^۱ (۲۰۰۶)، ناتوانی های یادگیری در کودکان خردسال پیش از دبستان را «ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی / تحولی» می نامند. ناتوانی های یادگیری عصب روانشناختی / تحولی، شامل اختلالات زیست شناختی / ژنتیکی^۲، اختلالات ادراکی - حرکتی^۳، اختلالات در پردازش دیداری^۴، اختلالات در پردازش شنیداری^۵، اختلالات حافظه^۶، و اختلالات توجه^۷ است. به عبارت دیگر، ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی / تحولی، به مشکل در مهارت های پیش از دبستان بر می گردد و شامل آن گروه از مهارت های پیش نیاز است که کودک برای یادگیری موضوعات درسی به آن ها نیاز دارد. این ناتوانی ها مقدمه ناتوانی های یادگیری تحصیلی هستند که بعدها ممکن است اتفاق افتد. لذا، با توجه به اهمیت موضوع، این کودکان نیازمند تشخیص و مداخله زودهنگام هستند تا مهارت های پیش نیاز لازم جهت موفقیت در یادگیری تحصیلی آینده را فرا بگیرند.

تشخیص زودهنگام ناتوانی های یادگیری عصب روانشناختی / تحولی در کودکان پیش دبستانی به این بستگی دارد که آزمون های مناسب و معتبری برای ارزیابی و سنجش این ناتوانی ها وجود داشته باشد. همچنین شناسایی کودکان خردسال که ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی / تحولی دارند و تعیین نوع مشکل آنها و قرار دادن آنها در مسیر مناسب آموزشی از مسائلی است که در سالهای اخیر مورد توجه متخصصان علوم روان شناسی و تربیتی است. یکی از آزمون های مناسب در این رابطه آزمون عصب- روان شناختی نپسی^۸ می باشد. آزمون نپسی از ابزارهایی است که برای این منظور فراهم شده و در سطح جهانی مورد استفاده می شود. نپسی یک ابزار جامع برای ارزیابی رشد عصب روان شناختی است که برای کودکان دبستانی و پیش دبستانی طراحی شده است. نسخه نهایی این آزمون در سال ۱۹۹۷ برای کودکان ۱۲-۳ سال منتشر شد. این آزمون رشد و تحول کارکردهای عصب روان شناختی کودکان را در پنج حیطه کارکردی ارزیابی می کند. این حیطه ها عبارتند از:

-
- 1 - Kirk, Gallagher, Anastasiow, & Coleman
 - 2 - Biological / Genetic Disorders
 - 3 - Perceptual – Motor Disorders
 - 4 - Visual Processing Disorders
 - 5 - Auditory Processing Disorders
 - 6 - Memory Disorders
 - 7 - Attention Disorders
 - 8 - NEPSY

۱- کارکردهای اجرایی / توجه^۱، ۲- زبان^۲، ۳- کارکردهای حسی - حرکتی^۳، ۴- پردازش بینایی - فضایی^۴ و ۵- حافظه و یادگیری^۵ (کورکمن، کرک و کمپ^۶، ۱۹۹۸). این آزمون به صورتی طرح شده است که با استفاده از آن درمانگران می توانند فرآیندهای خاص عصب روان شناختی کودکان همچون کارکردهای اجرایی / توجه، زبان، کارکردهای حسی - حرکتی، پردازش بینایی - فضایی، حافظه و یادگیری را مورد ارزیابی قرار دهند و زمینه های ضعف و ناتوانی را در کودکان مشخص نمایند، و برای توانبخشی نقایص آنها به طرح و اجرای برنامه های مداخله ای زود هنگام اقدام کنند. در این پژوهش، با توجه به ویژگی های این آزمون، برای کودکان پیش از دبستان شهر اصفهان هنجاریابی شده است. همچنین بدنبال هنجاریابی آزمون نپسی برای کودکان پیش از دبستان شهر اصفهان اثربخشی مداخلات زود هنگام عصب روان شناختی در توانبخشی ناتوانی های یادگیری عصب روان شناختی / تحولی مورد بررسی قرار گرفته است.

۱-۲ بیان مسأله

در سال ۱۹۶۳ ساموئل کرک، برای کودکانی که دارای هوش متوسط یا حتی بالاتر از متوسط و همچنین برخوردار از حواس بینایی و شنوایی سالم بودند، ولی مشکلات یادگیری داشتند، اصطلاح «کودکان با ناتوانی های یادگیری» را پیشنهاد کرد (لرنر، ۲۰۰۳). تاکنون، تعاریف زیادی از ناتوانی های یادگیری شده است، اما متداول ترین تعریف توسط کمیته مشترک ملی ناتوانی های یادگیری که نماینده ۹ انجمن و سازمان می باشد، در سال ۱۹۹۰ ارائه شده است، در این تعریف آمده است: «ناتوانی های یادگیری به گروهی ناهمگن از اختلالات اطلاق می شود که به صورت دشواری های جدی در فراگیری و کاربرد گوش دادن، حرف زدن، خواندن، نوشتن و محاسبه تظاهر می کند. این اختلالات احتمالاً منشأ عصب شناختی داشته و دارای یک روند تحولی است که از پیش از دبستان شروع و تا بزرگسالی ادامه پیدا می کند (گارتلند و استروس نیدر، ۲۰۰۷).

طبقه بندی کودکان با ناتوانی های یادگیری، توسط صاحب نظران مختلف به شیوه های متفاوتی صورت گرفته است. یک از جامعترین طبقه بندی ها توسط کرک و همکاران (۲۰۰۶) به عمل آمده است. این متخصصان

-
- 1 - Executive Functions / Attention
 - 2 - Language
 - 3 - Sensory - Motor Functions
 - 4 - Visuospatial Processing
 - 5 - Memory and Learning
 - 6 - Korkman, M., Kirk, U., & Kemp, S.